Alimentární infekce

MUDr. Miroslava Zavřelová

ÚOPZ LF MU

Charakteristika alimentárních nákaz

- **nákaza po požití jídla**

  (alimentum, lat. = potrava, výživa)
- **klinický obraz:**
  - **gastroenteritis, enterocolitis**
  - **sepse**
  - **extraintestinální formy s různou lokalizací zánětu**

Příznaky alimentárních nákaz

- **průjem**
- **horečka**
- **nausea, zvracení**
- **bolesti břicha, meteorismus, křeče, tenesmy**
- **dehydratace**
- **celkové příznaky – bolest hlavy, slabost, kolapsový stav**

podle klinických příznaků nelze stanovit přesnou diagnózu

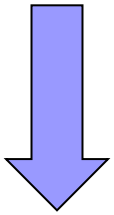

je nutné mikrobiologické vyšetření

Původci alimentárních nákaz

- **Bakterie:**
  - **kampylobaktery, salmonely, yersinie**

  ostatní vzácně:
  - **patogenní E. coli - ETEC, STEC**
  - **vibria, shigely**
  - **podmíněné patogeny - listerie**
  - **původci alimentárních intoxikací - stafylokoky, klostridia, bacily, vibria**

Původci alimentárních nákaz

- **Viry:**
  - **noroviry (Norwalk-like virus)**
  - **rotaviry, adenoviry, astroviry - děti**
  - **virus hepatitidy A**
  - **virus hepatitidy E – vzácně**

U virových nákaz převažuje přenos fekálně-orální, alimentární je vzácný.

Původci alimentárních nákaz

Parazitární:

- **prvoci:**
  - **Giardia intestinalis, Entamoeba histolytica, Toxoplasma gondii**
- **helminti:**
  - **Taenia saginata (T. bezbranná) – skot**
  - **Taenia solium (T. dlouhočlenná) - divočák**
- **hlístice:**
  - **Ascaris lumbricoides (škrkavka)**
  - **Trichinella spiralis (svalovec stočený)**
  - **Trichuris trichiura (tenkohlavec lidský)**

Kontagiozita = nakažlivost

závisí na

- **virulenci původce (agens)**
- **množství původce vylučovaného z organismu zdroje**
- **infekční dávce původce nutné k nákaze**
- **rezistenci původce vůči zevnímu prostředí**
- **faktorech na straně vnímavého jedince – individuální vnímavost, nespecifická imunita (věk, zdravotní stav apod.)**

Zdroj alimentárních nákaz

člověk

zvíře

Přenos alimentárních nákaz

Alimentární přenos

- **primárně kontaminované potraviny**
- **fekálně kontaminované potraviny (sekundární kontaminace)**
- **požití fekálně kontaminované vody**

Fekálně-orální přenos

- **koupání ve fekálně kontaminované vodě**
- **Fekálně kontaminované předměty**

Přenos alimentárních nákaz

přímý přenos ze zdroje na vnímavou osobu

kontaminovanýma rukama

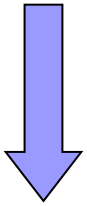

fekálně-orální přenos přímý

(rotaviry, adenoviry, astroviry, VHA)

Vnímavost

Podle

- **vlastností původce**
- **infekční dávky původce**
- **věku vnímavé osoby**
- **zdravotního stavu vnímavé osoby**

Prevence přenosu –státní dozor

- **Státní dozor nad bezpečností potravin**
  - **Orgány ochrany veřejného zdraví** (hygienické stanice) – stravovací služby
  - **Orgány veterinární správy** – potraviny živočišného původu od chovu po prodej
  - **Státní zemědělská a potravinářská inspekce** – potraviny rostlinného původu, alkoholické nápoje, aditiva, doplňky stravy
- **Zabezpečení pitné vody**
- **Monitorování přírodních koupališť**

Prevence přenosu

- **na úrovni zdroje nákazy:**
  - **veterinární prevence v chovech hospodářských zvířat**
  - **vhodný způsob zacházení s domácími hospodářskými zvířaty**

Prevence přenosu

- **na úrovni cesty přenosu:**
  - **nezávadné suroviny pro přípravu pokrmů**
  - **správná manipulace s potravinami**
  - **dodržovat technologické postupy**
  - **mytí rukou**
  - **skladování pokrmů v bezpečné teplotě a po bezpečnou dobu**
  - **čistota v kuchyni a skladech**
  - **dezinfekce, dezinsekce a deratizace**

Prevence přenosu

- **na úrovni vnímavého jedince:**
  - **osobní hygiena**
  - **informovanost – zdravotní výchova**
  - **střevní mikrobiom**
  - **imunizace = specifická prevence**
    - **proti rotavirům (pro kojence)**
    - **proti virové hepatitidě A**

Zvláštní pozornost věnovat imunokompromitovaným osobám, těhotným ženám a kojencům a batolatům.